

Çanakkale Destanının Edebi Açıdan Değerlendirilmesi

– Mehmet ÖZMEN · 25 Nisan 2010

Türk Edebiyatı'nda Çanakkale Zaferi

Çanakkale yüzyıllar boyu insanlık tarihinin en önemli harbe ve mücadelelerine sahne olan Boğazlar bölgesinde şirin ve güzel bir şehirdir. Bu şehir her yönüyle yaşayan bir tarih Türklerin Avrupa'ya geçmeleriyle süre gelen ve yurdumuzun her köşesinden her Türk ailesinin ve atalarından bir veya birkaç erini gömdüğü şehitler beldesi bugün de üniversite şehridir.

Çanakkale şehri aynı adı taşıyan boğazın Anadolu yakasında ve bu Boğazın en fazla darlaştığı kesimde düz bir alanda kurulmuştur. Çanakkale kuruluşu pek eski dönemlere inmeyen ve temeli Fatih Sultan Mehmet zamanında atılmış olan bir 15. Y.y. şehridir.

Burada yerleşim birimlerin mazisi Truva ile başlar. Truva'nın kalıntıları eski Tunç Çağına kadar inmektedir. Truva şehri M.Ö. 13. Asırda Akalıkların eline geçmiştir. M.Ö. 6. Asırda Lidyalıların elinde olan şehir bundan sonra İran hakimiyetine girmiştir. Daha sonra Atina hakimiyetine giren şehir bu kez Atina Isparta mücadelelerine sahne olmuştur. M.Ö. 334 baharında Asya'yı fethetmek için çıkan Büyük İskender Boğaz'dan geçmiş ve Granikos'ta(Bıga çayı) İran ordusunu bozguna uğratmıştır. Daha sonraki asırlarda Anadolu'ya geçen Romalılar buraları hakimiyeti altına almışlardır. Roma'nın parçalanmasıyla Doğu Roma imparatorluğunun eline geçen şehir 14. Asırda Aydınolu Umur Beyin akınlarına sahne olmuştur. Sonra Osmanlıların eline geçen şehir Türklerin Avrupa'ya geçişinde önemli bir yer edinmiştir. Nitekim Orhan Bey zamanında Türkler Gelibolu'ya geçmiş Yıldırım Bayezid zamanında Gelibolu önemli bir şehir olmuştur. Fatih döneminde Haçlıların Boğazdan geçmesini engellenememiştir. İstanbul'u fethetmek isteyen Fatih Boğazdan geçişi engellemek Boğaz'ın en dar yerine karşılıklı iki kale yaptırmıştır. Bunlardan Anadolu yakasındaki adı Fatih'in oğlu Sultan Mustafa tarafından yaptırıldığı için Kal'a-i Sultaniye(Batı yazarları buraya Dardanos demişlerdir.) Avrupa yakasındaki ise Kilitbahir(denizin kilidi anlamında) adı verilmiştir. Artık bundan sonra şehir Türk hakimiyetinde kalmıştır.

Çanakkale stratejik konumu itibariyle çok önemli bir şehirdir. 19.y.y. da Osmanlı devletinin Avrupa devletleri karşısında zayıflamasıyla beraber şehrin önemi daha da artmış küçülen Osmanlı Devletinin bu şehri koruması Boğaz'ların ve İstanbul'un güvenliği için çok önemli olmuştur.

18.yüzyılda şehirde İsveç Konsolosluğunun bulunması şehrin önemini ortaya koymaktadır.

19.yüzyılın sonlarında ve ikinci yarısında Çanakkale Boğazı'nın kıyılarında MecidiyeHamidiyeMesudiyeNam azgahYıldızErtuğru I ve Orhaniye adlı yeni tabyalar oluşturulmuştur.

Bu tabyalar ve onların kahraman bekçilerinin dünyanın en büyük filosunu geri çevirdiklerini göreceğiz.

Çanakkale yöresi stratejik konumu bakımından önemli bir yer işgal ettiğinden 19.yüzyılın son çeyreğinde İngiltereFransaYunanistan ve Rusya birer konsolosluk açmışlardı.Bunlara 1872 Şubatında Almanya konsolosluğu ilave edildi.

1906'da İngiliz İmparatorluk Müdafaa Komitesinin yaptığı araştırmalar Çanakkale'nin yalnız deniz kuvvetleriyle geçilemeyeceğini bir kez daha ortaya koymuş1911-1912 Türk-İtalya ve 1912-1913 Türk Balkan Devletleri savaşında İtalya ve Yunan Kurmay heyetleri de aynı sonuca varmışlardır. Nitekim İtalyan filosu 18 Nisan 1912'de Boğazın dış tabyalarını bombardımanla yetinmiş 19 Temmuz1912'de de sekiz muhripten kurulu İtalyan filolitası Boğaz dahiline başarısız bir gece akınında bulunmuştu. Balkan Savaşında da Boğaz'a karşı ciddi bir hareket olmamıştı.

1.Dünya Savaşı'na katılmamızdan 10 gün sonra İngiltere Boğazlar Meselesinin müttefiki olan Rusya'nın lehine halini kabul etti. Üçlü İttifak Devletleri bu konuda anlaşmaya vardılar.

Merkezi devletler yanında savaşa giren Osmanlı Devletini saf dışı bırakmak amacıyla İtilaf Devletleri tarafından düzenlenmiş olan Çanakkale Harekatı 1. Dünya Savaşı'nın en önemli askeri faaliyetlerinden birini oluşturmaktaydı.

18 Mart 1915 sabahı Boğaza giren ve tabyaları topa tutan İngiliz ve Fransız Filoları Çanakkale Boğazının iki yakasındaki mevzilerden açılan yoğun ateş ve Karanlık Limana dökülen mayınların etkisiyle mevcutlarının % 35 ini kaybedip geri çekilmek zorunda kaldılar.

18 mart bozgunu İtilaf Devletlerine karadan destek olmaksızın yalnız deniz kuvvetleriyle Boğazın geçilemeyeceğini gösterdiğinden General Hamilton 'un emriyle bir Çıkarma ordusu hazırlandı. Çıkarma Harekatı 25 nisan 1915 günü sabaha karşı başladı. Sarp bir kıyı olan Arıburnu bölgesine çıkan düşman kuvvetlerini 19. Tümen Kumandanı Mustafa Kemal karşıladı. Kıyıya çıkan İngiliz ve Fransız kuvvetleri geri püskürtüldü. Bundan sonra her iki cephede de siper savaşları sürdürülmüş özellikle 21 Haziran Kerevizdere 28 Haziranda da Zığındere çarpışmaları çok şiddetli geçmiştir. Bunun ardından İtilaf kuvvetleri kesin bir sonuç almak amacıyla 6-7 Ağustos gecesi başlattıkları Harekat dört gün sürdü. Bu kuvvetler Yarbay Mustafa Kemal tarafından Conkbayırı'nda durduruldular. Böylece Birinci Anafartalar Zaferinden sonra İtilaf kuvvetlerinin yaptığı bütün taarruzlar sonuçsuz kaldı. Ancak 21 Ağustosta yeni bir saldırı başlattılar. İkinci Anafartalar Muharebesi denilen bu Harekat da başarılı olamayınca Muharebeler günlerce süren siper savaşlarına dönüştü. Bu çarpışmalarda Türk askeri Çanakkale'nin geçilmez olduğunu ispatladı. İtilaf kuvvetleri 19-20 Aralık gecesi Anafartalar ve Arıburnu Cephesinden 8-9 Ocak 1916' da Seddülbahir'den çekildiler.

İtilaf Devletlerinin başarısızlığı ile sonuçlanan Çanakkale Muharebeleri Birinci Dünya Savaşının seyrini

değiştirip uzamasına sebep olduğu gibi Çarlık Rusya'sının çöküşünü hazırlamış ve İngiltere'de Hükümet değişikliğine yol açmıştır.

Çanakkale Savaşları sonuçları sebebiyle dünyaya Türk'ün yenilmezliğini Mehmetçiğin azim ve iradesini ve de centilmenliğini göstermiştir. Bununla birlikte bu savaşlar sırasında bir komutan parlamıştır. Mustafa Kemal! Daha sonra milleti arkasına alıp Türk'ün haklı davasını sürdürecektir ve başarıya ulaşarak yeni bir devlet kuracaktır. Ayrıca bütün dünya onun dehasını takdir edecektir. Mustafa Kemal ise bir şeyin farkındadır. Bağımsızlığı ve namusu söz konusu olunca Türk askerinin nasıl ölüme koştuğunu bilmektedir. Yeter ki onu idare edecek dahi bir komutan olsun. İşte o da Mustafa Kemal idi. Siz hiç ölmek için can atan asker gördünüz mü? İşte Çanakkale Savaşlarında Türk askeri! Atatürk'ün bu konudaki hatıralarından birine değinelim.

Bir buluşma esnasında Mısır Devlet Başkanı Atatürk'ü takdir ettiğini söyler ve ekler;

- " Ekselans benim milletimin de sizin milletiniz gibi hürriyete ve istiklale ihtiyacı var. Bunu nasıl temin edebiliriz? Tıpkı sizin Çanakkale Boğaz Savaşında Düvel-i Muazzama Ordusuna karşı kazandığınız zafer gibi bizim de böyle bir ordu ve stratejiye ihtiyacımız var. Bize bu konuda yardım edebilir misiniz? " Sorusuna Mustafa

Kemal:

- " Vatani için şehit olacak bir buçuk milyon Mısırlı genciniz varsa bu işi yapabiliriz. Bunun haricinde olmaz! " deyince Mısır Devlet Başkanı

- " Maalesef bizim öyle ölecek bir buçuk milyon Mısırlı gencimiz yok." Der. Mustafa Kemal de:

- " O zaman sizin de hürriyet ve istiklale hakkınız olamaz." Deyiverir.

İşte bu söz her şeyi açıklıyor mu?...

TÜRK EDEBİYATINDA ÇANAKKALE SAVAŞLARI VE ZAFERİ

İLGİLİ; MENKİBEDESTAN ŞİİR ANEKDOT VE EFSANELER:

1-)MENKİBELERDE ÇANAKKALE ZAFERİ

Menkıbeler birtakım mahalli adetlerin insani birtakım tasavvurların dini muhteva içinde hatıralardır. Bu bakımdan karanlık devirleri aydınlatmada tarih kadar kıymetli belgelerdir. Çanakkale Savaşları sırasında bir çok menkıbe yazılmıştır. Bu menkıbeler bize Türk milletinin zihninde Çanakkale Savaşlarının ne kadar

derin

izler bıraktığını göstermesi açısından önemlidir.

Çanakkale Savaşları etrafında teşekkül eden menkıbeleri şöyle sıralayabiliriz.

A)TARİHİ-EFSANEVİ ŞAHSİYETLER ETRAFINDA OLUŞAN MENKİBELER

Milletlerle olan savaşlarında Allah'ın Türkler'e yardım ettiğini pek çok menkıbede görürüz. Bunlardan birisi de Mustafa kemal hakkında

anlatılanıdır

1) GAZİ MUSTAFA KEMAL PAŞA:

Türkler'in başka. M. Kemal'in Omega saatinin parçalanması suretiyle kendisine hiçbir şey olmamasıdır. Bu olay Anadolu'nun pek çok yerinde farklı şekilde anlatılır. Bu olay' yazılı olarak en güzel şekilde Ruşen Eşref Ünaydın'ın "Mustafa Kemal ile Mülakat" adlı eserinde şöyle verilir:

"Buraya kadar muhaveremizi sakın bir vaziyette dinleyen Yüzbaşı Cevat Bey Paşa'nın yaveri kalın sertliği hoşı giden bir sesle:

_"Bu şarapnel parçasından biri Paşa'nın göğsünü okşamıştır!"dedi.

_Nasıl? Dedim.

Paşa tespihi ile oynuyordu. Cevat Bey parlak çizmelerindeki mahmuzları şıkırt yaparak göğsünün sol tarafındaki nişan kurdeleleri sırası ve ipek kordonu kabaresine şöyle anlatıyordu:

-Bulduğumuz yer tamamen muhacimlerin arası idi.Paşa da ilerleyen efradımızı seyrederken göğsüne bir şeyin kuvvetlice çarptığını duymuştur.

-Evet sağ taraftan ceketimde bir kurşun yeri gördüm.Yanımda bulunan zabıt(Rahmetli Nuri Canker Bey)"Efendivuruldunuz" dedi.Ben böyle bir söz şuyu bulursa askerimizin kuvve-i maneviyesi üzerinde yapacağı tesiri düşündüm.

Elimle zabitin ağzını kapadım.

"Sus" dedim.

Cevat Bey devam ediyordu.

-"Bir şarapnel misketi göğsünün sağ tarafını tamamen Omega saatinin bulunduğu cebe isabet etmişti.Saat parça parça oldu fakat o darbe Paşanın göğsünde hafif bir leke bırakmaktan ileri geçmemiştir."dedi.

-O saat sizin için tarihi bir saattir.Görebilir miyim efendim?dedim.

Paşa:

-"O saatin enkazını bu muharebeden sonra Liman Paşa hatıra olarak aldılar.Bana da kendilerinin aile-i asalet armasını havi bulunan saatlerini verdiler.

Cevat Bey saati gösterdi.Omega markalı siyah bir saat.Arkasında bir taç ve "L.2." markaları ve Paşanın kırılan saatide Mekteb-i Harbiyeden beri sakladığı Omega markalı kuvvetli bir talebe saati imiş.Cevat Bey Zenin marka bir bilezik saatini gösterdi ki onu Mustafa Kemal Paşaya o kurşunun değdiği esnada yanında bulunan genç Mülazım vermiş.

Askerin bu kadar yanında giden onlara ön ayak olan bir Kumandana en zorlu düşmanların bile dayanamayacağına aklım eriyordu.

Omega saati Türk milleti için kendini feda etti Komutan Mustafa Kemal'i kurtardı. Türk ordusunun Kumandanını Türk milletini Ortadoğu'yu insanlığı kurtardı.

2)SEYİT ALİ ONBAŞI:

Çanakkale Savaşları'nda Deniz Savaşları sırasında Seddü'l- bahir açıklarında bulunan düşman gemileri Morto Koyu ile Seddü'l- bahir tepesini sürekli bombardıman altına almışlardı. Türk mukavemeti gittikçe azalıyordu. Kendilerini Allah' ın koruyuculuğuna bırakan Türk birlikleri şehitlik mertebesine ulaşmayı arzu edercesine kaçmak yerine son gayretleriyle mücadele ediyorlardı.

Bu sırada bir İngiliz gemisinden atılan büyük bir bomba Morto Koyu sırtlarındaki bir topçu birliğimizi toptan imha etti. İçlerinden yalnızca Seyid Ali Çavuş kurtulmuştu. Çavuş etrafındaki manzara karşısında duyduğu ızdırap ile dünyada eşine az rastlanacak bir olay gerçekleştirdi.

Duyduğu acı ile normalde üç kişinin zor taşıdığı 257 kiloluk bombayı yerinden tek başına kaldırdı taşıdı topun namlusuna sürdü ve ateşledi. Bu mermi gideceği yeri de biliyordu. Queen Elizabeth gemisinin bacasından içeri girdi ve gemi ortadan ikiye ayrılarak battı.

Burada 257 okkalık bir mermiyi kaldırarak olağanüstülük gösteren Seyit Ali Onbaşı ile ilgili menkıbeyi Mehmet İhsan GENİŞÇAN eserinde şöyle anlatıyor:

" Ne hikmetse bataryada tek top ayakta kalabilmiş fakat onun da vinci kırılmış olduğundan mermileri namluya sürüleliyordu. Yüzbaşı Hilmi Bey etrafından birilerinden yardım alabilmek düşüncesiyle bataryadan uzaklaştığı sırada Niğdeli Ali ile Koca Seyit ümitsiz ve perişan ne yapacaklarını düşünüyorlardı.

" Ulu ve yüce Allah' tan başka hiçbir güç ve kuvvet yoktur. " duası Seyit' in ağzından nûr tanesi gibi dökülmeye başladı.

Seyit Ali bu duayı defalarca okudu. Bu yakarış şüphesiz hiç kimseninkine benzemiyordu. Aşk ile kendinden geçmesi ve 257 okkalık top mermisini kucaklayıp omzuna alması bir oldu. Demir basamakları tam üç kez inip çıktı. Yanında bulunan Niğdeli Ali Seyit ' in göğüs ve omuz kemiklerinin çatırtısını duyuyor hayret ve dehşet içinde kalıyordu. Topun namlusuna sürülen üçüncü mermi savaşın kaderini böylece değiştiren olayı yaratmış ve İngilizler' e ait "Ocean" isimli zırhlı bu merminin isabetiyle korkunç yara almıştır.

Aynı gün geç saatlerde Çanakkale Boğazı Müstahkem Mevki Kumandanı Cevat Paşa ödül olarak Seyit' e onbaşılık rütbesini verdi. Merminin bir defada kendi huzurunda kaldırılmasını istedi. Bunun üzerine Seyit Onbaşı Cevat Paşa' ya şu cevabı verdi:

" Ben bu mermileri kaldırırken gönlüm Allah'ın feyziyle doldu. Ancak bu kuvvetin sırrı o anda bana Allah' ın ihsan ettiği bir vergi idi. Bu ağırlığı kaldırarak kadar bir makam varmışsam bu dua ve rıza ile olmuştur. Ancak şimdi kaldırmam mümkün değildir kumandanım"

3)YAHYA ÇAVUŞ VE TAKIMI

Çanakkale Muharebelerinin en ateşli saldırıları sırasında Morto Koyu' ndan çıkartma yapan bir İngiliz birliğine karşı Seddü' l- bahir tepesinde bulunan Yahya Çavuş ve takımı (15 kişi) büyük bir inançla engel olmaya çalışıyorlardı. Karşılarında bulunan bir birliğe karşı 15 kişi gönülden savaşarak engel olmaya çalıştılar. Tam üç gün ve üç gece bir birliğe bir takım olarak karşı geldiler. Onları durdurdular. Gelibolu Yarımadası' nın içlerine girmelerine 15 kişilik bir kuvvetle engel oldular. Sonunda yardımcı kuvvetlerin gelmesine yakın hepsi Allah' ı arzu ettiler. Şehitlik mertebesiyle Allah' a ulaştılar.

Bundan başka "Hasan ve Mevsuf" "Sihhiye Başçavuşu Hüseyin Hikmet Başaran" "Bayraklı Baba Menkıbesi" ve "Kaşıkçı Dede Menkıbesi" hakkında anlatılan menkıbeler vardır.

B)Dinî ve Tarihî Şahsiyetler Etrafında Teşekkül Eden Menkıbeler

1)CONKBAYIRI ÜZERİNDEKİ BULUTLAR :

Çanakkale' de en çok anlatılan menkıbe şudur:

Conkbayırı' nda kara savaşları sırasında 57 tümen her gün çamaşır değiştirir. Kirlilerini yıkar çalılara asar ve ertesi gün için kurumuş. Sebebi ise eğer şehit olurlarsa Allah'a temiz kıyafetlerle varmaktır. Savaşa çıkmadan önce namazlarını kılar ve ibadet ettikten sonra savaşa başlarlarmış. Maneviyatı kuvvetli bu insanlar Conkbayırı' nda düşman tarafından kısırıldıkları anda gökten beyaz-gri bir bulut kümesi 57. Tümenin üzerine inmiş ve bulut yok olduğunda düşman askerleri ne olup bittiğini anlayamamışlar. Zira ortada tek bir Türk askeri bile yokmuş. Gemiden bu olayı seyreden İngiliz Amiralî Hamilton daha sonraki savaş anılarında da bu olayı anlatmaktadır.

2)BULUTUN KORUMASI

Menkıbelerde bir başka mucizevî yardım da bir İngiliz Alayının bulutların içinde kayboluşu biçimindedir. Olay şu şekilde anlatılmaktadır;

" O gün Kraliyet Alayı taze kuvvetlerle bu saldırıda görev aldı. Sağ cenahta yer alan bu alay daha az bir mukavemetle karşılaştığı için hızla ilerlemeye başlamıştı. Alay Azmak Deresi' nin kuru yatağını geçmiş Kayacık Ağrılı mevkiinden Damakçı Bayırı'na doğru yürüyordu. Karşılarında küçük bir tepe vardı. Tepenin üzerinde garip soluk renkte bir bulut durmaktaydı.alay sol taraftaki Ağıl Dere' ye inmeden tepeye doğru ilerledi ve bulutun içine girip kayboldular. Yâni alanda askerlerin Mestan Tepe' den şaşkın bakışları arasında 7-8 değişik bulutla daha birleşerek Trakya istikametine doğru uçup gittiler. Orada bulunan 267 İngiliz askerinden hiçbirinin izine bir daha rastlanamamıştır."

3)NUSRET MAYIN GEMİSİNİN MUTLAK YAKALANIŞTAN KURTULMASI

Nusret Mayın Gemisi Çanakkale savaşına noktayı koyacak olan görevine çıktığı gece Karanlık Liman ile Seddülbahir arasındaki mayınları toplayıp yerini değiştirirken O"nu koruyan Anadolu Feneri de bir İngiliz Gemisi üzerine projektörleri dikmiş ve gemiyi takibe almıştı. Fakat birden Anadolu Feneri arıza yaptı. Nusret Mayın Gemisi telaşla ışıklarını söndürdü. İngiliz gemisi bu sefer kendi projektörleriyle denizi taramaya başladı. Geçen dakikalar içinde Nusret Mayın Gemisi tam yakalanacağı anda birden Anadolu Feneri tekrar çalışmaya başladı. İngiliz gemisinin projektörleri üzerine kendi projektörlerini dikti ve iki ışık arasında kalan Nusret muhakkak bir hezimetten kurtuldu. Görevini yerine getirip geri döndüğünde bu heyecana kalbi dayanamayan gemi kaptanı Hakkı Bey' in naşını da karaya çıkardı. Anadolu Feneri' nin hiçbir tamirat yapılmadan kendiliğinden çalıştığını öğrenen gemi komutanı Nazmi Bey bu olayın bir mucize olduğunu daha sonraki günlerde yazdığı günlüğünde bildirmektedir.

Bundan başka bulutun koruması ile ilgili anlatılan iki menkıbe daha vardır. Yine "Uçan Türkler" adlı anlatılan bir menkıbe daha vardır.

II- DESTANLARIMIZDA ÇANAKKALE ZAFERİ

Türkler pek çok özelliğin yanı sıra destan yaratan bir millet olarak da tarihte hakettiği yeri almıştır. Alp Er Tunga Destanı Şu Destanı Oğuz Kağan Destanı Ergenekon Destanı Bozkurt Destanı Genç Osman Destanı Plevne Destanı Estergon Destanı Şeyh Şamil Destanı Girit Destanı Kars Destanı Silistre Cezayir Varna Budin destanları bu milletin yarattığı destanlardan sadece bir kaçıdır. Tarih boyunca yaratılan destanlar zincirinin altın halkalarından biri de hiç şüphesiz "Çanakkale Destanı" dır.

Çanakkale Zaferi öyle büyük bir zaferdir ki halkın vicdanında öyle derin izler bırakmıştır ki pek çok şair tarafından - halkın da hislerine tercüman olunarak- destanlar vücuda getirilmiştir. Türk' ün bu zaferini en mükemmel şekilde Mehmet Akif destanlaştırmıştır. Edebiyat tarihinin Akif' in;

"Çanakkale Şiiri" hakkındaki hükmü şudur:

"Bu şiiri Mehmet Akif yazmadı; kağıda dökülenle toprağa kanını dökenler birleşerek yazdılar."

Çanakkale Savaşı ile ilgili yazılmış pek çok destan mevcuttur. Başta Mehmet Akif' in eseri olmak üzere seçilmiş birkaç destanı verelim.

• 1-MEHMET AKİF ERSOY - ÇANAKKALE ŞEHİTLERİ

Bu eser yıllardır hepimiz tarafından zevkle okunmuş ve ezberlenmiştir. Burada Akif harbin vahametini vahşetini anlatırken bu uğurda şehit olanların da yalnız kalmayacaklarını onları Hz. Peygamber' in şefkatle beklediğini müjdelemektedir. Bu şiiri başlı başına Türk' ün Destanıdır. Anlatılmaz yaşanır.

Prof. Dr. Mehmet Kaplan bu destanın estetik kıymeti hakkında şu kanaati ifade eder:

" Mehmet Akif Ersoy'un Çanakkale Savaşını tasvir eden şiiri yazıldığı tarihten bu güne kadar bütün nesillere o savaşın heyecanını yaşatmış ve onun tarihî derin ve büyük manasını hatırlatmıştır. Bunun sebebi de hiç şüphesiz bu şiirin taşımış olduğu estetik değerdir."

Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?

En kesif orduların yükleniyor dördü beşi

-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara' ya-

Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya

Ne hayasızca tahaşşüt ki ufuklar kapalı!

Nerede- gösterdiği vahşetle "Bu: bir Avrupalı"

Dedirir -yırtıcı his yoksulu sırtlan kümesi

Varsa gelmiş açılıp mahbesi yahut kafesi!

Eski dünya yeni dünya bütün akvam-ı beşer

Kanıyor kum gibi tufan gibi hakikat mahşer mi mahşer

Yedi iklimi cihanın duruyor karşıda

Ostralya' yla beraber bakıyorsun: Kanada!

Çehreler başka lisanlar deriler rengarenk;

Sade bir havadis var ortada: vahşetler denk.

Kimi Hindu kimi yamyam kimi bilmem ne bela...

Hani tâûna da zuldûr bu rezil istila!...

Bundan başka Boyabatlı Mustafa'nın "Çanakkale Destanı" adlı eseri vardır.

III- ŞİİRLERİMİZDE ÇANAKKALE ZAFERİ

Çanakkale Zaferi ile ilgili menkıbe destan yanında münferit şiirler de yazılmıştır. Mehmetçik harbe giderken sâkin ve sevinçli olarak anasından babasından yavuklusundan silâsından ayrılmıştır. Hatta anasını yavuklusunu bir daha göremeyeceğini bilerek yola revân olmuştur. Bu duyguyu şu mısralarda görebiliriz.

ÇANAKKALE TÜRKÜSÜ

Çanakkale içinde vurdular beni

Ölmeden mezara koydular beni

Of gençliğim eyvah.

Çanakkale içinde Aynalı Çarşı

Ana ben gidiyom düşmana karşı

Of gençliğim eyvah

Çanakkale içinde bir uzun selvi

Kimimiz nişanlı kimimiz evli

Of gençliğim eyvah

• BİR YOLCU' YA

Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın

Bu toprak bir devrin battığı yerdir.

Eğil de kulak ver bu sessiz yığın

Bir vatan kalbinin attığı yerdir

Bu ıssız gölgesiz yolun sonunda

Gördüğün bu tümsek Anadolu' nda

İstiklâl uğrunda namus yolunda

Can veren Mehmet' in yattığı yerdir.

Bu tümsek koparken büyük zelzele

Son vatan parçası geçerken ele

Mehmet' in düşmanı boğduğu sele

Mübârek kanını kattığı yerdir

Düşün ki haşır olan kan kemik etin

Yaptığın bu tümsek amansız çetin

Bir harbin sonunda bütün milletin

Hürriyet zevkini tattığı yerdir.

Necmettin Halil Onan(Çakıl Taşları)

Çanakkale Savaşları öyle bir savaştır ki Türk Milletinin ruhunda ve zihninde silinmeyecek etkiler bırakmıştır.Bu yüzdendir ki bir çok destana şiire ve romana ve de tarihin tozlu yapraklarına konu olmuştur. Yüz binlerce şehidin verildiği bu savaşlar öyle silinecek bir yazı değildir. Bu savaşlar Türk milletinin onurunu kahramanlığını ve centilmenliğini bütün dünyaya ispatlamıştır. Bu sebeple bu savaşları çok iyi algılamamız gereklidir.

MEHMET ÖZMEN (25.04.2010)

KAYNAKÇA

* Prof. Dr. Abdurrahman Güzel "Türk Edebiyatında Çanakkale Zaferi" 1994.

* Ruşen Eşref Ünaydın " Mustafa Kemal ile Mülâkat" Ank. 1981

* Mehmet İhsan Gençcan " Çanakkale Savaşları ve Menkıbeler" İst. 1994.

* Prof. Dr. Abdurrahman Güzel "Çanakkale Savaşları" 1994

* Mehmet Kaplan "Mehmet Akif ve Çanakkale Savaşı; Mehmet Kaplan' dan Seçmeler" (Haz: Enginün-Zeynep Kerman) K.T.B. Yay. .Ank. 1988.